

Birkot HaTorah- Part Four

I. When to say Birkot HaTorah in Tefillah

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מו

סעיף ט- לא יקרא פסוקים קודם ברכת התורה אע"פ שהוא אומרה דרך תחנונים וי"א שאין לחוש כיון שאינו אומרם אלא דרך תחנונים ונכון לחוש לסברא ראשונה: הגה אבל המנהג כסברא אחרונה שהרי בימי הסליחות מתפללין הסליחות ואח"כ מברכין על התורה עם סדר שאר הברכו' וכן בכל יום כשנכנסין לב"ה אומרים כמה פסוקים ותחנונים ואח"כ מברכין על התורה ונהגו לסדר ברכת התורה מיד אחר ברכת אשר יצר ואין לשנות...

2. באור הגר"א אורח חיים סימן מו

...וכתב בטור שנתקנה ע"פ הירושלמי אתה הוא כו' כמ"ש בעת ההיא כו' ואח"כ ברכת התורה ופ' התמיד כו' וכתב הטור והוקשה לי ע"ז הסדר לומר פסוקים קודם ברכת התורה ונהגתי בעצמי לברך אחר ברכת אלהי נשמה כו' וכתב בדרכי משה והמנהג לברך אחר אשר יצר ועושין כן ע"פ הטור ואע"ג שהוא כתב אחר אלהי נשמה היינו לסברא שלא להפסיק בין אשר יצר לאלהי נשמה אבל אנן ס"ל דמותר להפסיק כמו שכתב לעיל סי' ו'.

אבל ראיתי בכל הספרים קדמונים ואחרונים שהנוסחא מימי אבותינו אשר סדרו לנו הברכות לברך אחר כל הברכות קודם פ' התמיד וסידור אלהי נשמה אחר ברכת אשר יצר מיד וכ"כ הר"י בסה"י דאשר יצר סמוכה לברכת אלהי נשמה וכ"כ כל הפוסקים ועי' תוס' ברכות מ"ו ד"ה כל כו' והרא"ש בפ"א סי' י"ג ומי שהשכים כו' כשקורא פ' קרבנות כו' ובתשובה ריש כלל ד' והמשכים ללמוד יברך ענ"י ואשר יצר ואלהי נשמה וכל סדר הברכות עד ברכת התורה וברכת התורה בכלל כו' וכן הוא בסידור הרמב"ם בפרק ז' מהלכות תפלה ובכל הספרים והסידורים הראשונים וכן הוא באבודרה"ם.

ומה שהקשה הטור היינו לסברתו דסבירא ליה כסברא הראשונה אבל לסברא אחרונה וכמו שהסכים בהג"ה אין לחוש ואף לסברא ראשונה יאמר קודם הסידור לעולם יהא כו' וכן הוא בסידור התפלות של הרמב"ם כמ"ש בריש הסדר נהגו העם לקרות כו' לעולם כו' ועי' פ"ז מהלכות תפלה הלכה י"א וגם שהגאונים כתבו שאין להפסיק בין ברכת אשר יצר לאלהי נשמה ומאלהי נשמה מתחיל סדור הברכות עד הגומל כו':

3. Rav Dr. Elie Munk The World of Prayer pgs. 41-42

After the blessings in which we render thanks for the gifts of our physical and spiritual sustenance which are renewed daily, and after our declaration of our unshakeable faith in our national destiny, our prayers now turn to what has been, throughout our history, the centre of Israel's existence: the Torah. The Vilna Gaon, after consulting all the known ancient prayer books, has upheld this order of the prayers as the correct one. It is parallel to and reflect the train of thoughts followed in this sentence:
"ברוך הוא אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן העמים ונתן לנו תורת אמת"

The Birkot HaTorah, as is evident from the Talmudic source (Berachot 11b) are not to be taken as integral parts of the morning service. Instead they are to be considered as the Blessings preliminary to the daily study of the Torah. Nevertheless they have been justifiably inserted here, at this stage of the regular daily service, for without the Torah, all the good things of life (which were the subjects of the first Berachot) as well as our national destiny (which was the content of the prayers immediately following the Berachot) would lose all sense and significance. It is the Torah which gives meaning and purpose to the life of the individual, and significance to the history of the nation. Therefore, we pray that our minds and souls be ready to accept the commands of the Torah...

4. Rav Shimon Schwab Rabbi Schwab on Prayer pg. 80

These three citations all have special references to *Talmud Torah*, for which we have just made the *bracha*. We will explain their special connection to *Talmud Torah* as we proceed.

However, this was not the original *minhag Ashkenaz*. In the old siddurim of *minhag Ashkenaz*, we find *Birkot HaTorah* followed immediately by *איזהו מקומן* and *וידבר*, איזהו מקומן *רבי* and *ישמעל אומר*. These are also renditions of *Mikra*, *Mishna*, and *Gemara*...

II. How Many Birkot HaTorah Are There?

5. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ה עמוד ב

והא דרב המנונא מעולה שבברכות מפני שמזכיר שם שבח ישראל ושבח התורה ואע"פ שסמוכה לחברתה פותחת בברוך מפני שדרך הוא לאמרה בפני עצמה כשמברכין על התורה ומסקנא כדרב פפא דאמר נימרינהו לכלהו.

וכנגד אלו השלש ברכות תקינו לומר בבקר שלש ענינים מקרא דהיינו פרשת קרבנות ומשנה דהיינו איזהו מקומן ומדרש דהיינו רבי ישמעאל אומר וכו'. וברכת אשר בחר בנו שהיא מעולה למקרא וברכת הערב למשנה וברכת על דברי תורה למדרש.

ולדעת רבי יעקב ז"ל שאומר דלא אמרינן כל ברכה הסמוכה לחברתה אינה פותחת בברוך אלא כשהברכה הראשונה היא ארוכה אבל כשהראשונה קצרה צריכה אחרת שתהי' פותחת בברוך א"כ קשה שהרי בכאן הראשונה קצרה והאחרת הסמוכה לה אינה פותחת בברוך? ונצטרך לומר לפי דבריו שאינם אלא שתי ברכות והערב סוף הברכה הראשונה היא ור' יוחנן לא בא לומר שלא יאמר הברכה הראשונה אלא שיוסיף עוד בסופה ויאמר הערב וכו' ואשתכח דהו' להו שתי ברכות האחת כנגד תורה שבכתב והאחרת כנגד תורה שבעל פה שהמדרש והמשנה הכל בכלל [תורה] שבעל פה הו' וסגי ליה בברכה אחת:

6. רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ז

הלכה י-המשכים לקרוא בתורה קודם שיקרא קריאת שמע בין קרא בתורה שבכתב בין קרא בתורה שבעל פה נוטל ידיו תחלה ומברך שלש ברכות ואח"כ קורא...

הלכה יא- בכל יום חייב אדם לברך שלש ברכות אלו ואחר כך קורא מעט מדברי תורה, ונהגו העם לקרוא ברכת כהנים, ויש מקומות שקורין צו את בני ישראל ויש מקומות שקורין שתיהן וקורין פרקים או הלכות מן המשנה ומן הברייתות.

7. שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן מז

סעיף ה- ברכות התורה אקב"ו על דברי תורה. והערב נא וכו' ואשר בחר בנו:

סעיף ו- אומר והערב עם וי"ו: הגה ויש אומרים בלא וי"ו וכן נהגו [רמב"ם פרק ז' מהלכות תפלה ורשב"א בשם המאור ואבודרהם] אבל יותר טוב לומר בוי"ו:

משנה ברורה שם

(יב) יותר טוב וכו' – כי בזה יצאנו ידי כל הדיעות אבל אם תאמר בלא וי"ו הוי הערב נא ברכה בפ"ע והוי הפסק לאותה דיעה שס"ל ברכה אחת היא וכן נוהגים כהיום לומר והערב בוי"ו ולענין עניית אמן אחר לעסוק בד"ת יש דיעות בין האחרונים. ורוב האחרונים מצדדים שלא לענות אמן ונכון שיברך המברך ברכה זו בלחש:

III. Text of the Bracha

8. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יא עמוד ב (פרק א - מאימתי)

מאי מברך? אמר רב יהודה אמר שמואל: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה'.

ורבי יוחנן מסיים בה הכי: 'הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ועוסקי תורתך, ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל'.

ורב המנונא אמר: 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה'. אמר רב המנונא: זו היא מעולה שבברכות. הלכך לימרינהו לכולהו.

9. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ה עמוד ב

וכנגד אלו השלש ברכות תקינו לומר בבקר שלש ענינים מקרא דהיינו פרשת קרבנות ומשנה דהיינו איזהו מקומן ומדרש דהיינו רבי ישמעאל אומר וכו'. וברכת 'אשר בחר בנו' שהיא מעולה למקרא וברכת 'הערב' למשנה וברכת 'על דברי תורה' למדרש.

...ואשתכח דהוו להו שתי ברכות האחת כנגד תורה שבכתב והאחרת כנגד תורה שבעל פה שהמדרש והמשנה הכל בכלל [תורה] שבעל פה הוי וסגי ליה בברכה אחת:

10. רי"ף מסכת ברכות דף ה עמוד ב

מאי מברך? אמר רב יהודה בר אשי 'בא"י אמ"ה אשר קב"ו על דברי תורה' ור' יוחנן אמר 'הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה בא"י המלמד תורה לעמו ישראל' ורב המנונא אמר 'בא"י אמ"ה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו ברוך אתה ה' נותן התורה'

11. סידור רב יעקב מעמדין עמ' קל

לעסוק. ואין לו חבר במקרא בענין הלמוד בבית הלב הנרצה כאן. ונתקנה על מדרש. רוצה לומר לישא וליתן בדברי תורה במדות שהתורה נדרשת בהן ובפולפול וסברא. כדרך המדרשים הסמוכים על המקראות. ובכלל עסק הגמרא. ואידי דאטיא מדרשא חביבה וקדמה. אחר זה נסדרה ברכה שנייה על המשנה.

12. ב"ח אורח חיים סימן מז

ג- ונוסחא אשכנזית לעסוק בדברי תורה וכולי. נראה דלפי שעיקר ההבטחה שהבטיחנו הוא יתברך לא היתה אלא על עסק התורה הוא העמל והטורח כמו שכתוב (ויקרא כו ג) "אם בחקותי תלכו" שתהיו עמלים בתורה שבעל פה על מנת לשמור ולקיים, "ונתתי גשמיכם בעתם וגומר" (שם ד) לכך תקנו לברך לעסוק בדברי תורה וכן עיקר:

13. ט"ז אורח חיים סימן מז

על השנית דהיינו סילוק התורה לפי שלא הלכו בה שהתורה אינה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה דהיינו שעוסק בפולפול ומשא ומתן של תורה כמ"ש על בחקותי תלכו ע"מ שתהיו עמלים בתורה משא"כ באותם שלומדים ד"ת מתוך עונג ואינם יגיעים בה אין התורה מתקיימת אצלם ע"כ אמר ולא הלכו בה ר"ל שלא עסקו בהלכות התורה דרך משא ומתן של פלפול המתייחס להליכה כמ"ש וזהו שלא ברכו בתורה תחלה כי הברכה היא לעסוק בד"ת דרך טורח דוקא...ונמשך ממנו שעיקר מעלת עוסקים בתורה דוקא דרך טורח ויגיעה ואל זה כונו בברכה לעסוק בד"ת.

14. Rav Shimon Schwab Rabbi Schwab on Prayer pg. 80

We have already explained...that we do not make a *bracha* on mitzvot which are done primarily with our mind, because אשר קדשנו refers to *kedushas guf Yisrael*. An example would be קריאת שמע...

However, the *mitzvah* of *limud Torah* does require a *bircas hamitzvah*, because an essential part of the *mitzvah* is that we utilize our bodily power of speech, and physically speak the words of Torah- "Teach them to your children, to discuss them" (*Devarim 11:19*)...

While of course one must understand what one is learning, it is equally essential to the performance of this *mitzvah*, that one actually speak the words of Torah- לעסוק בדברי תורה. To busy ourselves with Torah infers talking about it. The body and mind are equal partners in this *mitzvah*.